

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๒/๒๕๕๔

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคนิคมมหาชน

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ^(๑) โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

คำร้องดังกล่าวมีใจความ ดังนี้

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อ พรรคนิคมมหาชน ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๑๖/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๓ พรรคนิคมมหาชน จึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเกินกว่าเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ

๓. เมื่อเลยกำหนดเวลาที่พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ปรากฏว่าพรรคนิคมมหาชนไม่แจ้งให้นายทะเบียนทราบ

๔. เมื่อพรรคนิคมมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองดังกล่าวตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคนิคมมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

(๑) หนังสือส่งคำร้องที่ ลต ๐๐๐๔/๓๒๔ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ฯลฯ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้นอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕^(๒)

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการ และได้ส่งสำเนาคำร้องนั้นให้พรรคนิติมหาชน เพื่อทราบและชี้แจงตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

พรรคนิติมหาชน โดย นายอ่อง เกตุสิงห์ รองหัวหน้าพรรคปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าพรรคนิติมหาชน ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญมีใจความ ดังต่อไปนี้

(๑) พรรคนิติมหาชนได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรค เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งนับถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นเวลาเพียง ๕๓ วัน เมื่อได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

(๒) โปรดดูเชิงอรรถ (๒) ในคำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศสระ นิตินันท์ประกาศ ที่ ๒๘/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๔

ดังกล่าวแล้ว บุคลากรของพรรคต้องเร่งดำเนินการสรรหาสมาชิกพรรคให้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ หลังจากการเลือกตั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว พรรคต้องจัดทำรายงานค่าใช้จ่ายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ และจัดทำรายงานตามพระราชบัญญัติอื่น ๆ อีกหลายประการ

(๒) ผู้ถูกร้องได้เตรียมการรายงานตามแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) เพื่อนำเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเพียงรายการเดียวที่บกพร่อง เพราะเจ้าหน้าที่ของพรรคนำเสนอเอกสารล่าช้ากว่ากำหนด ซึ่งมีได้เป็นเหตุที่จะกล่าวอ้างการจงใจหรือเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงไม่ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองภายในกำหนดอันเป็นความผิดพลาดที่ควรแก่การได้รับความกรุณาปราณีจากศาลที่จะพิจารณาบรรเทาโทษแก่ผู้ถูกร้องให้มีโอกาสได้รับใช้ประเทศชาติและสังคมด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์ที่จะจรรโลงระบอบประชาธิปไตยให้เต็มรูปแบบต่อไปในอนาคตให้เป็นไปตามนโยบายของพรรค อีกทั้งกิจกรรมของพรรคตามที่ได้ยื่นแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ได้แนบมาพร้อมกับคำชี้แจงนี้เห็นได้ว่า พรรคนิติมหาชนได้ดำเนินกิจการของพรรคอย่างกว้างขวางพอสมควร

(๓) ผู้ถูกร้องไม่เคยได้รับการเตือนจากนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ส่งแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเพียงรายการเดียวที่พรรคนิติมหาชนยังมีได้ยื่น อีกทั้งไม่ได้กำชับให้พรรคต้องยื่นภายในกำหนด

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้ถูกร้องจึงขอความกรุณาปราณีต่อศาลในสิ่งที่ผิดพลาดโดยมิได้เจตนาและจงใจแต่ประการใด อีกทั้งพรรคนิติมหาชนก็เป็นพรรคใหม่เพิ่งตั้งมาได้เพียงไม่กี่เดือน จึงขอให้พิพากษากฎทัณฑ์สักครั้งหนึ่ง

จะได้พิจารณาวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องของผู้ร้อง

พิจารณาแล้ว ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่าผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาหรือจงใจไม่ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในเวลาที่กำหนด เพราะเป็นความบกพร่องของเจ้าหน้าที่พรรคที่นำเสนอรายงานดังกล่าวล่าช้ากว่ากำหนดเพียง ๓ วัน อีกทั้งผู้ถูกร้องไม่เคยได้รับการเตือนจากผู้ร้องให้ส่งแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง เมื่อผู้ถูกร้องมีข้อต่อสู้ดังกล่าว จึงถือได้ว่ากรณีของผู้ถูกร้องเป็นกรณีที่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งในกรณีเช่นว่านี้ การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งดังกล่าว เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)^(๓)

ดังนั้น ก่อนที่ผู้ร้องจะตัดสินใจว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ ผู้ร้องจะต้องปฏิบัติตามวิธีพิจารณาที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) กำหนดไว้ กล่าวคือ ต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้อง

แต่ผู้ร้องมิได้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)^(๔) จึงเป็นเหตุให้การตัดสินใจความผิดของผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑)

(๒)

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

ฯลฯ”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง บัญญัติว่า

“ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง.....”

(๔) การที่ผู้ร้องมิได้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ก็เนื่องจากผู้ร้องมิได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกร้องทราบและให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณา จึงทำให้ผู้ถูกร้องไม่ทราบข้อกล่าวหาและไม่อาจโต้แย้งผู้ร้องได้ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ปรากฏข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในชั้นการพิจารณาของผู้ร้อง